

TUEXI

Tukihenkilötoiminnan laatukäsikirja Tuexi

Lastensuojelun tukihenkilötoiminnan kehittämispäivä 2.11.2010

1.11.2010

Johanna Syrjänen

Varsinais-Suomen
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖT RY

Taustaa

- Tuotettu osana Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry:n TUEXI-hanketta
- Tekijöinä 6 lastensuojelujärjestöä:
  - Lounais-Suomen Mielensterveysseura ry, Turun kriisikeskus
  - MLL Varsinais-Suomen piiri ry
  - Omaiset mielensterveystyön tukena Lounais-Suomen yhdistys ry
  - Pelastakaa Lapset ry:n Turun toimipiste
  - Turun Kaupunkilähetys ry
  - Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry

Tukihenkilötoiminta lastensuojelujärjestöissä

- Ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistyötä, ei korvaa ammattityötä
- Toteutetaan ehkäisevänä ja lastensuojelun avohuollon tukitoimena varhaisen tuen näkökulmasta
- Toiminnan lähtökohtina lapsen etu ja vanhemmuuden tukeminen
- Järjestöt vastaavat toiminnasta ja sen jatkuvasta kehittämisestä
- Perustuu yhteisiin laatukriteereihin

Tuettava	<ul style="list-style-type: none"> • Saa koulutetun tukihenkilön • Saa motivoituneen, luotettavan, turvallisen ja sitoutuneen tukihenkilön • Saa hyvän ja tasapainoisen aikuisen mallin • Saa aikaa, läsnäoloa ja iloa • Tuettavan tarpeet ovat toiminnan lähtökohtana • Tukihenkilötoiminta vastaa tuettavan tarpeisiin realistisesti • On vapaaehtoisesti mukana
Tuettavan perhe	<ul style="list-style-type: none"> • Saa tukea vanhemmuuteen ja jaksamiseen • Huoli tuettavasta pienenee • Arki helpottuu • On mukana ja sitoutunut yhteisiin tavoitteisiin • Vanhemmuus ja vanhempien tarpeet huomioidaan • On tietoinen toiminnan periaatteista • Voi luottaa vaihtoehtoisuuden toteutumiseen
Tukihenkilö	<ul style="list-style-type: none"> • On vapaaehtoisesti mukana • Saa koulutuksen toimintaansa • Saa toimia itselleen sopivassa tukisuhteessa • Ei toimi ammattilaisena • Tietää miksi työtä tehdään • Saa ammatillista ohjausta ja tukea säännöllisesti toimintaansa • Saa täydennyskoulutusta
Maksaja	<ul style="list-style-type: none"> • Saa varhaisen tuen ja syrjäytymistä ehkäisevän palvelun • Voi luottaa siihen, että tukihenkilötoiminta on koordinoitua ja suunniteltua • Toiminta perustuu sopimukseen • Tukisuhdetta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti • Toiminnan arviointi ja kehittämiskäytännöt ovat selkeät
Taustajärjestö	<ul style="list-style-type: none"> • Talous, toiminnan suunnittelu ja toiminnan organisointi ovat toimivia • Tukihenkilötoiminta on järjestön arvojen mukaista toimintaa • Tukihenkilötoiminnan ohjaajan pätevyysvaatimukset ja toimenkuva ovat selkeät
Yhteiskunta	<ul style="list-style-type: none"> • Ennaltaehkäisevää toimintaa • Hyvinvointia edistävää ja syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa

**Tukihenkilön
valinta**

- Rekrytointi
- Kiinnostuksen herääminen
- Haastattelu
- Arviointi

**Tukihenkilön
peruskoulutus**

- Orientaatio
- Toteutus
- Arviointi

Tukisuhde

- Tukipyyntö
- Valmistelu
- Aloituspalaveri
- Tapaamiset
- Seurantapalaverit
- Päätöspalaveri

**Tukihenkilön
ammattillinen
ohjaus**

- Toiminnanohjaus
- Täydennyskoulutus
- Tiedottaminen
- Kiittäminen
- Tukisuhteen seuranta

Tukihenkilön valinta

- Tukihenkilönä voi toimia täysi-ikäinen henkilö, jonka oma elämäntilanne mahdollistaa toisen ihmisen tukemisen:
  - Motiivina aito kiinnostus ja halu auttaa
  - Ei edellytetä alan koulutusta, tukihenkilön peruskoulutus käytävä läpi
  - Ei makseta palkkaa eikä palkkioita, voidaan maksaa matka- ja toimintakuluja
- Yksilöhaastattelu:
  - Haastattelulomake (mm. elämäntilanne, motiivit, voimavarat)
  - Hakijan soveltuvuuden arviointi
  - Informointi toiminnasta

- Tavoitteet:
  - Tuettava saa luotettavan, turvallisen, sitoutuneen ja motivoituneen tukihenkilön
  - Tukihenkilö saa mahdollisuuden toimia omia voimavarojaan vastaavassa tukisuhteessa
- Riskejä, mm.:
  - Vapaaehtoistyöhön aikovan rikostaustaa ei voida selvittää
  - Soveltuvuuden arviointi on tukihenkilötoiminnan ohjaajan vastuulla
  - Rekrytointi ei tuota tulosta

Tukihenkilön peruskoulutus

- Kesto 15-30 tuntia tulevan tehtävän vaativuudesta ja sisällöstä riippuen
- Toteutuksesta vastaa tukihenkilötoiminnan ohjaaja (yhdessä työparin kanssa)
- Menetelminä alustukset, vuorovaikutukselliset ja toiminnalliset menetelmät
- Osallistujat täyttävät vaitiolositoumuksen
- Harkinta-aikaa molemmille osapuolille → soveltuvuus/halu tukihenkilöksi

- Tavoitteet:
  - Tukea tukihenkilöksi kasvua
  - Saada perustietoa tukihenkilötoiminnasta ja valmiuksia tukihenkilönä toimimiseen
  - Sisäistää vapaaehtoistyön eettiset periaatteet (mm. vaitiolovelvollisuus)
  - Tiedostaa rajat tukihenkilönä toimimisessa
- Riskejä mm.:
  - Valintaprosessin epäonnistuminen
  - Poissaolot, koulutuksen pitkittyminen

Tukisuhde

- Voidaan solmia ammattilaisen, perheen tai tuettavan itsensä aloitteesta
- Käynnistyy tukipyynnöllä (tukihenkilöhakemus)
  - Asiakkaan soveltuvuuden arviointi
- Tukisuhteen valmistelu
  - mahdollisimman yhteensopivan parin yhdistäminen
- Yhteinen aloituspalaveri
  - tukihenkilösopimus: tavoitteet, sisältö, käytännön periaatteet
- Tapaamiset
  - vuorovaikutus, luottamuksellisuus, läsnäolo, kuunteleminen, kohtaaminen, yhteinen tekeminen

- Tukisuhteen aikana:
  - tukihenkilön raportointi
  - seurantapalaverit
  - päätöspalaveri → arviointilomakkeet
- Tavoitteet:
  - Tuettava saa varhaista tukea erilaisissa elämäntilanteissa
  - Tuettava saa psykososiaalista tukea ja konkreettista arjen apua
  - Tukisuhteessa toteutuvat läsnäolo ja kohtaaminen turvallisesti, suunnitelmallisesti ja luottamuksellisesti
- Riskit, mm.:
  - tukihenkilö ottaa liian suuren vastuun
  - tukisuhde muuttuu liian vaativaksi
  - ei saada tarvittavia tietoja tuettavasta

Tukihenkilöiden ammatillinen ohjaus

- Toiminnanohjaus (yksilö, ryhmä, vertaisryhmä)
- Täydennyskoulutus
- Tukisuhteen seuranta (arviointi, puuttuminen, tarvittaessa päättäminen)
- Kiittäminen (palaute, arvostus, virkistystoiminta ym.)
- Tiedottaminen

- Tavoitteet:
  - Tukihenkilöiden tukeminen ja motivointi
  - Jaksamisesta huolehtiminen
- Riskit, mm.:
  - Tukihenkilötoiminnan ohjaajan vaihtuminen
  - Tuettavasta ei ole riittävästi tietoa

Kysymys:

Milloin tuettava on liian haasteellinen vapaaehtoiselle?

Milloin tukisuhde muuttuu vapaaehtoiselle liian vaativaksi?